Experts

Pakar industri ke sarjana dan PhD: Bagaimana pengalaman boleh membuka laluan akademik?

Mon, 10/19/2026 - 16:59

Anda mungkin telah mengurus projek bernilai jutaan ringgit, mengetuai organisasi, membangunkan teknologi atau menyelesaikan masalah industri yang kompleks. Pengalaman anda diiktiraf oleh organisasi, malah menjadi rujukan rakan sekerja. Tetapi, bolehkah kepakaran itu membuka laluan kepada kelayakan Sarjana atau Doktor Falsafah (PhD)?

Jawapannya mungkin ya, melalui satu laluan yang dikenali sebagai *Accreditation of Prior Experiential Learning for Qualification (APEL.Q),* atau Pengakreditan Pembelajaran Berasaskan Pengalaman Terdahulu bagi tujuan penganugerahan kelayakan akademik. Pengalaman bekerja boleh menjadi sumber pembelajaran yang bernilai dan melalui kaedah penilaian yang bersesuaian, berpotensi membuka laluan kepada pengiktirafan kelayakan akademik.

Laluan ini semakin mendapat perhatian susulan pengumuman kerajaan yang dilaporkan oleh BERNAMA pada 8 Oktober 2026 bahawa kerajaan akan menanggung 50 peratus kos pengajian Sarjana dan PhD penjawat awam melalui APEL.Q. Perkembangan ini membuka perbincangan lebih luas tentang bagaimana kepakaran yang dibina sepanjang kerjaya boleh dinilai dan dihubungkan dengan peluang pendidikan tinggi.

Pengumuman yang dikaitkan dengan Ketua Pengarah Perkhidmatan Awam, Tan Sri Dr. Wan Ahmad Dahlan Abdul Aziz, ini membawa satu mesej penting bahawa pengalaman dan kepakaran yang dibina sepanjang kerjaya wajar diberikan perhatian dalam usaha meningkatkan kelayakan akademik dan pembangunan profesional warga kerja. Lebih daripada sekadar bantuan kewangan, inisiatif ini membuka ruang kepada lebih ramai penjawat awam mahupun pekerja industri untuk melihat semula nilai pengalaman mereka dan meneroka peluang pendidikan tinggi yang mungkin sebelum ini dianggap sukar dicapai.

Pengalaman sahaja belum memadai: Apa yang dinilai?

Dalam kehidupan seharian, kita sering menganggap pengalaman bekerja sebagai sesuatu yang datang bersama usia dan tempoh perkhidmatan. Semakin lama seseorang bekerja, semakin banyak perkara yang dipelajari. Namun, pengalaman bukan sekadar berapa lama seseorang berada di

tempat kerja. Yang lebih penting ialah apa yang telah dipelajari, kemahiran yang dikuasai dan bagaimana pengetahuan tersebut digunakan untuk menyelesaikan masalah sebenar.

APEL.Q bukan anugerah berdasarkan tempoh perkhidmatan semata-mata. Menurut Agensi Kelayakan Malaysia (MQA), pengalaman kerja minimum dalam bidang berkaitan ialah 20 tahun bagi kelayakan Sarjana dan 25 tahun bagi Kedoktoran. Calon perlu membuktikan bahawa pembelajaran yang diperoleh memenuhi hasil pembelajaran program akademik yang dipohon.

Penilaian merangkumi portfolio, lawatan lapangan dan pengesahan, ujian cabaran serta kursus capstone. Melalui proses ini, pengalaman profesional dinilai dari segi pengetahuan, kemahiran dan kompetensi yang benar benar dikuasai. Kelayakan hanya boleh dianugerahkan setelah calon memenuhi keperluan penilaian yang ditetapkan.

Inilah perbezaan penting antara pengalaman dengan pembelajaran yang diiktiraf. Pengalaman menunjukkan apa yang pernah dilakukan, manakala penilaian APEL.Q meneliti apa yang telah dipelajari dan sejauh mana pembelajaran itu memenuhi standard akademik. Dengan kata lain, bukan sekadar pengalaman bekerja yang dinilai, tetapi apa yang benar-benar diketahui, difahami dan mampu dilakukan oleh seseorang hasil daripada pengalaman tersebut

Membuka peluang, memperluas peranan universiti

Bagi kebanyakan warga kerja, hasrat untuk menyambung pengajian mungkin sudah lama tersimpan. Namun, tuntutan kerja, komitmen keluarga, kekangan masa dan kos pengajian sering menjadi halangan. Justeru, inisiatif pembiayaan kerajaan melalui APEL.Q berpotensi memberikan dorongan baharu kepada mereka yang ingin meningkatkan kelayakan akademik, tertakluk kepada syarat kelayakan dan kaedah pelaksanaan yang ditetapkan.

Pada masa yang sama, perkembangan ini turut membuka ruang kepada universiti untuk melihat pendidikan tinggi daripada perspektif yang lebih luas. Hakikatnya, proses pembelajaran tidak terhenti selepas seseorang menamatkan pengajian atau memasuki alam pekerjaan. Ilmu terus berkembang melalui pengalaman, latihan, interaksi dan cabaran yang dihadapi sepanjang kerjaya.

Oleh itu, universiti juga perlu menyediakan lebih banyak pilihan pembelajaran yang sesuai dengan keperluan golongan profesional yang sedang bekerja. Antaranya termasuk pembelajaran secara dalam talian, program pascasiswazah yang lebih fleksibel, kursus jangka pendek, pensijilan profesional dan kursus mikro atau micro-credential yang membolehkan individu meningkatkan kemahiran dalam bidang tertentu.

Walaupun pendekatan tersebut berbeza daripada mekanisme APEL.Q, semuanya mempunyai matlamat yang saling melengkapi, iaitu memastikan peluang menimba ilmu sentiasa terbuka tanpa mengira usia atau peringkat kerjaya. Inilah antara asas penting pembelajaran sepanjang hayat yang semakin relevan dalam dunia pekerjaan masa kini.

IAIS Menghubungkan Kepakaran Industri dan Akademia

Di Universiti Malaysia Pahang Al Sultan Abdullah (UMPSA), pelaksanaan APEL.Q masih dalam proses permohonan. Pada masa ini, UMPSA mempunyai laluan APEL.A untuk akses ke pengajian dan APEL.C untuk pengiktirafan pindahan kredit. UMPSA sedang mempersiapkan permohonan APEL.Q serta mengenal pasti calon rintis dan program yang bersesuaian bagi meneroka laluan penganugerahan kelayakan akademik ini.

Usaha ini membuka ruang kepada Institut Pengajian Integrasi Termaju (IAIS) untuk memainkan peranan strategik. Sebagai penghubung kepakaran merentas fakulti dan industri, IAIS berpotensi membantu mengenal pasti pakar industri yang mempunyai pengalaman luas, memadankan kepakaran mereka dengan bidang pengajian yang sesuai dan menyelaraskan perbincangan dengan pemilik program akademik di UMPSA.

Bayangkan seorang pakar industri yang telah memimpin projek kejuruteraan selama 25 tahun. Beliau mungkin mempunyai pengalaman mendalam dalam penyelesaian masalah teknikal, pengurusan projek, kepimpinan pasukan dan inovasi. Namun, pengalaman itu perlu dipadankan dengan hasil pembelajaran program yang dipohon sebelum kesesuaiannya untuk laluan APEL.Q dapat ditentukan.

Di sinilah kekuatan integrasi IAIS diperlukan. IAIS boleh membantu menghubungkan pakar tersebut dengan fakulti dan ahli akademik yang mempunyai kepakaran berkaitan, mengenal pasti program sarjana atau PhD yang relevan, serta memudah cara proses awal untuk mengenal pasti bukti pembelajaran dan kompetensi yang berpotensi dinilai. Penilaian rasmi tetap perlu dilaksanakan mengikut instrumen, proses dan kelulusan MQA yang berkenaan.

Pendekatan ini menjadikan IAIS lebih daripada sekadar penyelaras program. IAIS berpotensi menjadi jambatan antara kepakaran yang telah dibina dalam industri dengan kepakaran akademik UMPSA, agar pengalaman profesional dapat dinilai melalui laluan yang betul dan berpotensi membawa kepada kelayakan yang bersesuaian.

Daripada kepakaran industri kepada kelayakan akademik

Peranan IAIS tidak terhad kepada APEL.Q. Bagi profesional yang belum sesuai atau belum memenuhi keperluan laluan tersebut, UMPSA turut mempunyai pendekatan lain untuk menyokong pembangunan kompetensi dan kemajuan akademik.

Melalui APEL.C, pembelajaran terdahulu boleh dinilai untuk tujuan pindahan kredit bagi kursus tertentu, tertakluk kepada syarat yang berkenaan. Microcredential dan pensijilan profesional pula boleh membantu individu membangunkan kompetensi khusus secara berperingkat. Program Open and Distance Learning (ODL) menawarkan satu lagi pilihan untuk golongan bekerja mengikuti pengajian secara lebih fleksibel.

Dengan menyelaraskan kepakaran fakulti, keperluan industri dan pelbagai laluan pembelajaran ini, IAIS berpotensi membantu membentuk ekosistem yang lebih tersusun. Profesional boleh meneroka laluan yang sesuai berdasarkan pengalaman, kompetensi, kelayakan sedia ada dan matlamat kerjaya, tanpa menganggap semua laluan membawa kepada hasil atau kelayakan yang sama.

Mencari rintis, membina laluan masa hadapan

Langkah seterusnya ialah mengenal pasti calon rintis yang mempunyai pengalaman profesional yang relevan, bukti pembelajaran yang kukuh dan kesesuaian dengan program akademik yang berpotensi. Calon rintis penting untuk membantu UMPSA mempersiapkan permohonan dan keperluan pelaksanaan APEL.Q selaras dengan garis panduan MQA.

Bagi pakar industri yang telah lama membina kepakaran, perkembangan ini wajar diberi perhatian. Pengalaman mereka mungkin mempunyai potensi akademik yang belum diterokai, tetapi kesesuaian setiap calon perlu dinilai secara individu. Penyertaan sebagai calon rintis juga bukan jaminan kemasukan atau penganugerahan kelayakan.

Melalui peranan integratif IAIS, UMPSA berhasrat meneroka cara yang lebih berkesan untuk menghubungkan pengalaman industri dengan pendidikan tinggi. Matlamatnya bukan untuk memendekkan standard akademik, tetapi untuk memastikan pembelajaran yang telah dicapai melalui pengalaman turut diberi peluang untuk dinilai secara sahih kerana kepakaran yang dibina selama puluhan tahun mungkin mempunyai nilai yang lebih besar apabila pengalaman, pembelajaran dan ilmu akademik dihubungkan dengan cara yang betul.

Pengalaman bekerja sememangnya tidak boleh diganti dengan mudah. Setiap cabaran yang

ditempuhi, masalah yang diselesaikan dan tanggungjawab yang dipikul membawa pengajaran tersendiri. Namun, pengalaman juga tidak seharusnya terhenti sebagai kenangan atau sekadar catatan dalam rekod perkhidmatan. Apabila pengalaman dinilai, ilmu diperkukuh dan kompetensi diiktiraf, ia mampu membuka lebih banyak peluang untuk seseorang terus berkembang.

Kerana pengalaman bukan sekadar tentang berapa lama kita bekerja, tetapi tentang apa yang telah kita pelajari, bagaimana kita berkembang dan sejauh mana ilmu itu mampu memberi manfaat kepada orang lain.

Rujukan

1. Agensi Kelayakan Malaysia. Portal rasmi APEL.Q.

2. Agensi Kelayakan Malaysia. Soalan lazim APEL.Q.

3. Agensi Kelayakan Malaysia. Garis Panduan Amalan Baik APEL.Q.

4. BERNAMA. 8 Oktober 2026. Kerajaan tanggung separuh kos Sarjana dan PhD penjawat awam melalui APEL.Q.

Oleh: Profesor Madya Ts. Dr. Awanis Romli

E-mel: awanis@umpsa.edu.my

Dekan

Institut Pengajian Integrasi Termaju (IAIS)

Universiti Malaysia Pahang Al-Sultan Abdullah (UMPSA)

Oleh: Profesor Madya Ts. Dr. Ahmad Fitri Yusop

E-mel: fitriy@umpsa.edu.my

Timbalan Dekan

Institut Pengajian Integrasi Termaju (IAIS)

Universiti Malaysia Pahang Al-Sultan Abdullah (UMPSA)

Oleh: Mohd Raizalhilmy Mohd Rais

E-mel: hilmy@umpsa.edu.my

Pengurus

Institut Pengajian Integrasi Termaju (IAIS)

Universiti Malaysia Pahang Al-Sultan Abdullah (UMPSA)

- 40 views

View PDF